

Kaktusz-Világ

1971

1971

A

Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesületének magazinja

ISSN 0209-9152

Megjelenik évente 4 alkalommal, 280 példányban.

Felelős kiadó:

- Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete,
2220 Vecsés, Halmi u. 13., kaktuszgyujtok.hu
Az MKOE tagdíja 2026. évre: 8 000 Ft
A lapot az egyesület tagjai térítésmentesen kapják.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Főszerkesztő:

- JOKHEL Csaba, Érd, jokhelcsaba@gmail.com

Szakmai lektor:

- Dr. habil. SOLTÍ Ádám, Budapest, dr.solti.adam@gmail.com
- PAPP László, botanikus, a Debreceni Egyetem Botanikus Kert
nyugalmazott igazgatója, papp.laszlo58ario@gmail.com

A Közleményeket, a címlapot és a hátlapot szerkeszti:

- Dr. GYÚRÓ Zoltán, Budapest, dr.gyuro.zoltan@gmail.com

Német nyelvű szakfordító:

- JÓNÁS Mónika, Gyál, feheryirfa@feheryirfa.hu

Cseh nyelvű szakfordító:

- MOTTAJCSEK Péter, Stúrovo, Szlovákia,
mopekaktusz@gmail.com

Szerkesztők:

- KOLLÁR Krisztián, Szirmabesenyő, kollarkr@gmail.com
- SASVARI Ákos, Budapest, sasvari.akos1@gmail.com
- TÓTH Livia, Kazincbarcika, liviatoth0814@gmail.com
- VARGA Zoltán, Budapest, vargazolee@gmail.com

Kiadványterjesztő:

- RIGERSZKI Zoltán, Kazincbarcika, +36-30-488-4096,
+36-48-411-397, zoltanrigerszki@gmail.com
A korábbi évfolyamok számai megrendelhetők a
kiadványterjesztőnél.

Nyomdai előkészítés:

- Bíbor Kiadó, Miskolc

Nyomdai munkák:

- Érdi Rózsa Nyomda Kft., Érd

A lapban megjelenő írások nem minden esetben tükrözik a szerkesztőbizottság saját álláspontját!

© A megjelent anyagok átvételével és másolásával
kapcsolatban minden jog fenntartva!

A címlapon:

Melocactus guittartii RBK 46.1 –
Rancho Arroyo Blanco, Sancti
Spíritus tartomány, Kuba.

Fotó: BÉKEFI József

A hátlapon:

M. brevipilumosa egy öreg
Thelocactus bicolor subsp. pottsii alatti
rejtékében

Fotó: Vojtech MYŠÁK

Tisztelt Olvasóink!

Lassan, de biztos léptekkel közelednek a melegebb, napfényesebb napok, és remélhetőleg hamarosan magunk mögött hagyhatjuk a hideg, szürke időszakot. Várakozássalelve figyeljük kaktuszaink ébredését, és izgatottan készülünk gyűjteményünk első virágzásaira. Addig is szeretettel ajánljuk Olvasóink figyelmébe a Kaktusz- Világ idei első számát.

Ki gondolta volna, hogy elérkeztünk az 50. évfolyamhoz? E jeles alkalomból TÓTH Lívia készített összefoglalót *Ötven év a magyar kaktuszkultúra szolgálatában* címmel. LUKOCZKI Zoltán folytatja *Aylostera pygmaea*-formák a gyűjteményekben című cikksorozatát. TÓTH Norbert *Még mindig az Ariocarpus kotschoubeyanus*-oknál maradva című írásában élőhelyi élményeiről és egyben kedvenc kaktusznemzetségről számol be. *A Botanikus kertek a föld körül* rovatban ezúttal a Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kertet ismerhetjük meg TÓTH Lívia és JOKHEL Csaba közreműködésével.

Kiadványunk közepén a *Közlemények* rovat — dr. GYÚRÓ Zoltán szerkesztésében, tagjaink közreműködésével — egyesületünk életének aktuális eseményeiről ad hírt.

JÓNÁS Mónika az Internetóban megjelent, a *Punta Ballena (Uruguay) kaktuszai*-nak élőhelyét bemutató cikk fordítását készítette el számunkra. MOTTAJCSEK Péter a cseh Kaktuszy lapból fordított egy érdekes írást a *Mammillaria brevipilumosa* élőhelyéről. *Kubai barangolások* címmel RIGERSZKI Zoltán folytatja cikksorozatát, amelyben a *Melocactus guitartii* populációit mutatja be. Új sorozatot is indítunk *Romániai kaktuszgyűjtők* címmel; az első részben Mircea CRIȘAN-t ismerhetjük meg NEVEZI János bemutatásában. A latin kaktusznevek időnként próbára tesznek bennünket, hiszen nem mindig egyértelmű, hogyan kell helyesen kiejteni kedvenceink nevét — ebben nyújt segítséget PAPP László lapunk záró cikke.

Minden Olvasónknak kellemes időtöltést, az előttünk álló évre pedig gazdag és látványos kaktuszvirágzást kíván a Kaktusz- Világ szerkesztő csapata.

JOKHEL Csaba főszerkesztő

Tartalom

Kaktusz-Világ L. évfolyam, 2026/1. szám

4	Ötven év a magyar kaktuszkultúra szolgálatában
A Kaktusz-Világ története (TÓTH Lívia)
12	<i>Aylostera pygmaea</i> -formák a gyűjteményekben 5. rész (LUKOCZKI Zoltán)
24	<i>Ariocarpus</i> -virágzás a mexikói kaktuszbirodalomban 2. rész
Még mindig az <i>A. kotschoubeyanus</i> -oknál maradva... (TÓTH Norbert)
36	Botanikus kertek a Föld körül 4. rész
A vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert (TÓTH Lívia, JOKHEL Csaba)
Közlemények	
43	Punta Ballena (Uruguay) kaktuszai – egy menedékhely, amely még mindig ellenáll (DE BARROS W. D., DÍAZ F. fordítás: JÓNÁS Mónika)
50	<i>Mammillaria brevipilumosa</i> (BOHATA Jaroslav, fordítás: MOTTAJCSEK Péter)
58	Kubai barangolások, 2010
VIII. rész: <i>Melocactus guitartii</i> -populációkat járva (RIGERSZKI Zoltán)
73	Romániai kaktuszgyűjtők Mircea CRIȘAN – egy különleges történetű kaktuszgyűjtő (NEVEZI János)
78	Mégegyszer - de nem utoljára - a tudományos latin nevek kiejtéséről (Minden újszülöttnak ismeretlen a világunk!) (PAPP László)

KAKTUSZ

VILÁG

MAGYAR KAKTUSZ MAGAZIN

SUCCULENTARIUM HUNGARICUM

P-113

Ötven év a magyar kaktuszkultúra szolgálatában
A Kaktusz-Világ története

1971. JÚLIUS

Aylostera pygmaea-formák a gyűjteményemben

5. rész

Cikksorozatunkban az egyik legváltozékonyabb kaktuszfaj, a korábban *Rebutia pygmaea* vagy *Mediolobivia pygmaea* néven ismert növény közel harminc élőhelyi formáját mutatjuk be. Az egyre inkább genetikai alapokra helyezett rendszertan szerint növényünk neve ma *Aylostera pygmaea*. A botanika történetében soha nem volt olyan helyzet, hogy rendszertani kérdésekben minden botanikus egyetértett volna. Ez ma is így van, különböző rendszerezők más-más taxonokat sorolnak az *A. pygmaea* faj alá. Mi a <https://caryophyllales.org> honlapon elérhető, úgynevezett Korotkova-listát vettük alapul, amely 253 szinonim nevet sorol fel az *Aylostera pygmaea* név alatt.

Ariocarpus-virágzás a mexikói kaktuszbirodalomban

Kőtörmelék alól kikandikáló *Ariocarpus kotschoubeyanus*
Doctor Arroyotól északra

2. rész

Még mindig az
A. kotschoubeyanus-oknál maradva...

Néhány oszlopos növekedésű kaktusz,
pl. ez a *Browningia altissima* szintén a gyűjtemény imponáns darabja

Botanikus kertek a Föld körül 4. rész

A vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert

Nemrég indult cikksorozatunk írói azt a célt tűzték ki maguknak, hogy (első körben hazai vagy európai) botanikus kertek bemutatásával közelebb hozzák a kedves olvasókat azokhoz a kertekhez, amelyekben kaktuszok mellett egyéb pozsgás növények is helyet kapnak a gyűjteményben. Természetesen tisztában vagyunk azzal is, hogy ezekben a gyűjteményekben sok egyéb, mások számára talán érdekesebb, különlegesebb, nehezebben nevelhető növény is él, de mi, kaktuszgyűjtők, mégiscsak ezekre a tövises, vagy éppen tövistelen, szukkulens növényekre fókuszálunk jobban.

Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete

Közlemények

2026/1.

Elnöki köszöntő

Tisztelt Tagtársak!

Ezen lapszámunk megjelenése remélhetőleg elhozza a várt tavaszt, a hosszú hideg és havas tél után, növényeink pihenő ideje is lassan véget ér!

A tavasz felpelzsdíti ismét az egyesületi életet, kaktuszkiallítások és egyéb kertészeti rendezvények várják a növénykedvelőket. Az MKOE is részt vesz a MATE Budai Campus Tavaszkert Dísznövény 2026 Szakkiallításán és Vásárán 2026. április 24-26-án, ahol a díszteremben rendezünk be egy kaktuszbemutatót a nagyközönségnek, megismertetve egyesületünk munkáját.

Készülünk a tavaszi fűvészkerti kiállításunkra, ahol a fókuszba a *Notocactus* és *Parodia* nemzetségek kerülnek. Vendégkiállítóként sikerült megnyernünk a Németországban működő Internoto Egyesületet (Der Verein Internoto e.V.), melynek vezetősége kiállítási növényekkel, poszterekkel készülve mutatja be a *Notocactus* nemzetséget, természetesen hazai gyűjtőkkel társulva. Mindezek mellett tagjaink az egyéb változatos kaktusz- és pozsgás anyagukat is ki fogják állítani.

Közeleg az éves közgyűlésünk, melyen reméljük a tagság aktív részvételét!

Végezetül kívánok egy napsütéses virágzásban gazdag tavaszt és élményekben gazdag kaktuszos programokat!

HORVÁTH Ferenc elnök

Füleki József

A Mammillaria nemzetség

Punta Ballena (Uruguay) kaktuszei – egy menedékhely, amely még mindig ellenáll

Néhány évtizede Punta Ballenában alig vagy nem voltak épületek, kivéve Páez VILARÓ műtermét, a Casapueblót. Az ott előforduló kaktuszok mai élőhelye a szárazföld belseje felé egészen a dűnéig terjedt, ahol ma már csak olyan kertekkel körülvett épületek találhatók, melyekben fű és fenyő nő, vagy Ipomoea sp. és más egzotikus növényekkel benőtt, eladó ingatlanok. Akkoriban ezt a különleges tájat nemcsak a talált fajok és formák sokfélesége jellemezte, hanem az egyedek hatalmas mennyisége is.

A természetes elemek kombinációja egy egyedülálló tájat alkotott, melyre az életformák különleges összetétele volt jellemző, és amelyet WILLIAMS (a szerzők egyike) valódi, ember által még alig érintett, a kaktuszok számára ezen hatásoktól még védett területként írt le beszámolójában. Meglepő, hogy olyan személy ad ilyen lenyűgöző jellemzést, aki több ezer kilométert utazott, és ebben a régióban számos kaktuszpopulációt ismer.

Mirador Punta Ballena

Mammillaria breviplumosa

Mi lehet egy kaktuszgyűjtő számára a legnagyobb élmény? Eltölteni egy napot az éppen teljes pompájában virágzó *Mammillaria breviplumosa* élőhelyén, a növény felfedezőjének társaságában. Hogy ez nem valószínű? Velem megtörtént!

2022 februárjának közepe van, és Vojtech MYŠÁK-kal már néhány napja Észak-Mexikó flóráját vizsgáljuk, főleg Chihuahua és Durango államokét. Ezzel nem vagyunk egyedül, szerencsések vagyunk, hogy egy hetet egy Cd. (Ciudad) Chihuahua városbeli biológussal, Aaron González BALAM-mal utazhatunk, aki nagyon intelligens, nyitott gondolkodású férfi, ezért kihasználjuk az alkalmat, hogy elbeszélgessünk vele a legkülönbébb eseményekről. Még érdekesebb a természetes élőhelyek kutatása, ahol Aaron elmélyült tudása által megismertet a tágabb biológiai összefüggésekkel, többek között megtanít biztonságosan felismerni a puma ürülékét, vagy megállapítani, melyik üreget ásta ki állat, és melyiket ember.

Kubai barangolások, 2010

VIII. rész: *Melocactus guitartii*-populációkat járva

Mircea CRIȘAN gyűjteménye, két impozáns
Ferocactus emoryi subsp. *rectispinus*-
egyedével

Romániai kaktuszgyűjtők

Mircea CRIȘAN

– egy különleges történetű kaktuszgyűjtő

Mircea CRIȘAN, a nagybányai (Baia Mare) kaktuszgyűjtő foglalkozását tekintve újságíró. 2018-ban kezdett el kaktuszokat gyűjteni. Abban az évben Rodoszon nyaralt, és minden reggel két eurót hagyott a szobalánynak, aki hálából egy kaktuszt ajándékozott neki induláskor. Mivel nem tudta, hogyan kell nevelni e növényt, tanácsért fordult a Vida Géza-hagyaték gyűjteményének gondozóihoz, LŐRINCZ Istvánhoz és NEVEZI Jánoshoz Nagybányán. Ettől a pillanattól kezdve végleg beleszeretett a kaktuszokba, és gyűjteménye lassan gyarapodásnak indult.

Virágait kitaró
Ferocactus emoryi subsp. *rectispinus*

MÉG EGYSZER - de nem utoljára - a tudományos LATIN NEVEK KIEJTÉSÉRŐL

(Minden újszülöttnak ismeretlen a világunk!)

Sajnos e látszólag nem fontos kérdés felvetése újra és újra aktuálissá válik – talán jobban, mint évekkel ezelőtt – mivel egyre furcsább és kifacsartabb kiejtésekkel találkozhatunk (ennek egyik oka az, hogy a latin nyelv oktatása egyre kevesebb iskolában létezik, másrésről a mai ember – tisztelet a kivételnek – nagyon gyakran rendkívül keveset olvas és ilyen módon a klasszikus tudományokban, de számos másokban is kimutatható a műveletlensége!!), s a legutolsó ilyen irányú nem általam közölt írás is hiányos, illetve hibás volt. Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a latin holt nyelvként vált a tudományos nyelv, elsősorban a biológia és alkalmazott tudományai (orvos-, kertészet-, földművelés-, erdészet- stb. tudományok) s a többi természettudomány és matematika fogalmainak nemzetközi kifejező eszközévé. Ma már általában nem készülnek a tudományos közlemények latinul, viszont kötelező volt 2012-ig a növénytanban egy új faj, első leírása – az ún. diagnózisának megfogalmazása - ezen a nyelven. A tudományos világ latin nyelvi egyre fokozódó tudás hiánya miatt ezt az előbb leírt időpontban megváltoztatták, így ma már latin és angol nyelven is lehet új faj diagnózist készíteni. Érdekes, hogy az állat- és embertan területén e kötelezőség nem áll fenn, ti. ott franciául is leírhatók az új fajok.

Mindebből következik, és a korábbi nevezéktani előírások megmaradt folytonosságát bizonyítja, hogy a fajok tudományos nevét továbbra is legfőképpen latin és ógörög (ritkábban más) nyelv szavaival kell képezni latinosított formában, annak megfogalmazott és nemzetközileg is elfogadott formái szerint.

Természetes, hogy nemcsak a pontos névleírások, de a megfelelő kiejtések is elengedhetetlenek, hiszen ennek is kötelező nyelvtani szabályai vannak, amelyek a latin nyelv esetében is következetesen használandók és nem változtathatók. Az eredeti latin kiejtési módok kismértékben eltértek a mai szabályoktól, és a kiejtés a ma létező országoként is némileg eltér, – annak népességének műveltségétől és nyelve kiejtési „tehetetlenségétől” függően (ez olyan

Gymnocalycium baldianum,
e.: Gimnokálicium báldiánium

Escobaria hesteri subsp. grata,
e.: Eszkobária heszteri
szubszpeciesz gráta

Tillandsia ionantha,
e.: Tilándzia jonántha

